

Wydział Kapeluszniczy

Kategorie: Instytucje

W getcie znajdowały się dwa wydziały czapkarsko-kapelusznicze: przy ul. Brzezińskiej 43, z kierownikiem Grinbergiem na czele (produkcja kapeluszy męskich i dla armii), oraz przy Zgierskiej 9, 11, 13, 15 (produkcja kapeluszy kobiecych, broszek, sztucznych kwiatów), którego kierownikami byli Dawid Nachsztern i [Abram Czamański](#).

Maszyny do wyrobu kapeluszy sprowadzano z zagranicy, pierwszą prasę w getcie w początkach maja 1941 r. wykonano w fabryce metalurgicznej. Formy do kapeluszy przygotowywano w zakładzie stolarskim w getcie.

W maju 1942 r. uruchomiono dział firankowy (ul. Zgierska 15) do realizacji zamówień gettowych. W ramach fabryki funkcjonowała wytwórnia artystycznych broszek ze skórzanych odpadków. Wobec przekierowania dostaw słomy do wytwórni obuwia słomianego pletnię funkcjonującą w ramach resortu przekształcono w wytwórnię pasków szamotowych. W innym dziale wykonywano kwiaty i dziecinne kapelusiki.

Robotników przenoszono z resortu do innych fabryk, które otrzymywały większe zamówienia. W maju 1942 r. 47 pracowników w specjalnie do tego stworzonym oddziale przy Bałuckim Rynku 1/3 realizowała duże zamówienie na milion różnego rodzaju puszków do pudru. Inicjatorem tego produktu był mieszkający w getcie specjalista od fabrykacji puszków. Do produkcji używano bezwartościowych odpadków dostępnych w getcie. Przeszkodą w produkcji był brak kleju oraz odpowiednich maszyn. Następnie umieszczono tam dział rzemiosła artystycznego, który jesienią 1942 r. przeniesiono na ul. Zgierską 11.

W 1942 r. fabryka zatrudniała 140 robotników, w tym 40% fachowców oraz 80 dzieci.

Od sierpnia 1942 r. do października 1943 r. Wydział Kapeluszniczy

(dysponujący 600 pracownikami) zajął się wyrabianiem splotów do obuwia słomianego dla Wydziału Obuwia Słomianego (vide).

Izabela Terela

Źródła

Kronika, t. 1, s. 134, 10-24.03.1941, t. 2, s. 218-219, 20.03.1942, t. 3, 16.08.1943, s.403; AYIVO 241/847;

B. Hershkovitch, The Ghetto in Litzmannstadt (Lodz), „YIVO” Annual of Jewish Social Science” t. 5, 1950, s. 114; S. Krakowski [Samuel Erlich], O działalności Lewicy Związkowej w zakładzie kapeluszniczym i zakładzie naprawy maszyn do szycia, „Biuletyn ZIH”, 1965, nr 54. s. 50-66.

Referencje

<https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/jednostka/-/jednostka/2796823>

<https://cbj.jhi.pl/documents/1016574/0/>

(Album resortu Kapeluszy w getcie, Żydowski Instytut Historyczny)

<https://cbj.jhi.pl/documents/1016578/0/>

(portret Dawida Nachszterna)

Tagi

administracja żydowska produkcja

Data aktualizacji: 16-03-2026

Data dodania: 03-09-2025